

DANVA notat

Emne: L98, Lovforslag om spildevandsselskabers medfinansiering af kommunale og private projekter vedr. tag- og overfladevand (Ændring af betalingsregler for spildevand)
Modtagere: Folketingets miljøudvalg
Udarbejdet af: DANVA
Dato: 8. januar 2013

Ændring af betalingsregler for spildevand

De største udfordringer for vandselskaberne i forhold til klimatilpasning er både at tilpasse infrastrukturen til at kunne håndtere skybrudssituationer og at håndtere større mængder "hverdagsregn" dvs. generelt kraftigere og mere kraftig regn end det afløbssystemerne typisk er dimensioneret til.

Hvis vi skal løse klimaudfordringerne og reducere skaderne, er det nødvendigt, at vi nu sadler om og kommer i gang med at etablere en ny type løsninger – nye integrerede kloak og vandløbsanlæg – som er kombinationer af anlæg over og under jorden. Det kræver, at der i forhold til betalingsregler for spildevand ses på både ansvarsforhold/rollefordeling og finansiering, så synergien ved integration af underjordiske og overjordiske løsninger udnyttes.

Med henblik på at løse disse udfordringer er der derfor behov for at ændre reglerne yderligere, i forhold til det som lovforslag L98 lægger op til. Nærværende notat giver en kort introduktion til udvalgte forhold, hvor ændringer ifølge DANVA er nødvendige for at sikre en fremadrettet optimal regnvandshåndtering og betaling for spildevand (og regnvand). Notatet vil blive uddybet på DANVAs foretræde for Miljøudvalget den 10. januar 2013.

Håndtering af regnvand - en kerneydelse for vandselskaberne

Det er positivt, at samfundsøkonomisk fordelagtige alternativer til traditionelle investeringer i spildevandsanlæg nu kan bringes i spil i forbindelse med håndtering af oversvømmelser, som muliggjort med lovforslag L98 om spildevandsselskabernes medfinansiering af kommunale og private projekter vedr. tag- og overfladevand. Men det er u hensigtsmæssigt, at lovforslaget ikke giver mulighed for at udnytte synergien ved at integrere de underjordiske og overjordiske løsninger, fordi vandselskaberne ikke får mulighed for at drive de overjordiske løsninger. Dermed sikres det hensigtsmæssige samspil ikke. Det er ærgerligt, at der vælges en model ud fra den begrænsning, at selskaberne ikke kan finansiere anlæg de ikke ejer, når dette betyder, at der differentieres i håndteringen af regnvand afhængigt af, om denne sker over eller under jorden.

Håndtering af regnvand er en kerneydelse for vandselskaberne, hvis det sker under jorden. DANVA anbefaler, at der på sigt findes en model, der skaber rammer for helhedsorienterede løsninger, hvor de spidskompetencer der allerede er til stede i vandselskaberne udnyttes. Med revision af vandsektorloven bør der derfor ændres på rollefordelingen, så vandselskaberne får et større ansvar for klimatilpasningen i forhold til de overjordiske utraditionelle afløbsløsninger.

Lovforslaget fastlægger, at vandselskabernes medvirken til drift af de utraditionelle takstfinansierede klimaløsninger er en tilknyttet aktivitet. Det giver ikke mening set i lyset af, at håndtering af regnvand er en kerneydelse for vandselskabet. I forlængelse heraf vil der som minimum være behov for at se nærmere på omsætningsloftet vedr. tilknyttede aktiviteter, da forsyningerne nu i endnu højere grad end før kan risikere at ramme omsætningsloftet.

Ansvar ved oversvømmelse

Lovforslaget løser ikke det nuværende problem, hvor ansvaret for overholdelse af det fastlagte serviceniveau ikke er entydigt. Vandselskabet har ansvaret for håndtering af regn op til et nærmere bestemt serviceniveau (fastsat i spildevandsplanen eller svarende til spildevandskomiteens skrift 27), mens skybrud skal håndteres af det kommunale beredskab. Der vil således fortsat være to forskellige aktører, som har ansvaret alt afhængig af, om det er normal regn eller skybrud. Vandselskaberne vil have overblik over serviceniveauet i afløbssystemet, men ikke være involveret i driften af de afvandsingsanlæg, der etableres som overjordiske afvandsingsanlæg. Dette hindrer synergi ved integration af løsninger og øger endvidere risikoen for skadesvoldende oversvømmelser

Frivillighed

Der lægges op til frivillighed for vandselskabet i forhold til at indgå i samarbejdet om den utraditionelle afløbsløsning. I dag er alle spildevandsselskaber ejet af kommunen og i realiteten eksisterer denne frivillighed ikke.

Ændring af betalingsstruktur

Når spildevandstaksten udvides til også at omfatte finansiering af klimatilpasning, så bliver det tydeligt, at betalingen skal konstrueres anderledes, så den giver bedre tilskyndelser til både at spare på vandet og løse problemet med klimaforandringer

I dag betaler alle vandforbrugere – små som store - det samme pr. m³ spildevand, og der er intet incitament, der tilskynder borgere og virksomheder, til selv at tage ansvar for regnvandet, så det ikke ledes til kloakken. En fremtidssikret vandafledningsbetaling bør derfor opdeles i et spildevandsbidrag og et regnbidrag. Spildevandsbidraget skal fastsættes med en højere fast takst, der afspejler, at ca. 80 procent af omkostningerne ved håndtering af spildevand er konstante. Desuden skal der indføres et variabelt forbrugsafhængigt bidrag, der afspejler, hvor meget vand kunden (borgeren eller virksomheden) bruger. Den variable betaling kan evt. være efter en trappemodell.

Regnbidraget bør også have et fast og et variabelt bidrag. Den variable betaling skal afspejle, hvor meget regnvand grundejeren afleder fra sin ejendom og ikke, som betalingen er i dag, hvor meget drikkevand grundejeren bruger. Herved skabes et incitament for den enkelte til at begrænse eller undlade tilledning af regnvand til sin kloak.

Med DANVAs foreslåede todelte betalingsmodel kan både erhvervslivet og private boligejere få incitamenter til løsninger, så de kan slippe lidt billigere gennem at spare på vandet og tage ansvar for tilledning af spildevand og håndtering af regnvand.

En betalingsmodel for spildevand skal baseres på følgende grundlæggende principper:

- a) Klare aftaler mellem kunde og vandselskab i form af et spildevandsregulativ, som præciserer vilkår for tilslutning og betaling for afledning af spildevand og regnvand. Regulativet skal, som det sker på vandområdet, udarbejdes af spildevandsforsyningsselskaberne.
- b) Betaling for spildevand, der er i overensstemmelse med principper om kostæghed og forureneren betaler, så kunder betaler en pris, der bedre afspejler de faktiske omkostninger. Betalingen baseres på mængden af købt vand. Det kan være i form af et forhøjet fast bidrag og evt. en trappemodel for det variable bidrag.
- c) Et regnbidrag, der baseres på kostæghed og forureneren betaler og afregnes efter afledt mængde.
- d) Indførelse af et regnbidrag skal kombineres med mulighed for påbud om afkobling af regnvand.
- e) Et vejbidrag, der baseres på principper gældende for regnbidrag (øget kostæghed).
- f) En overgangsordning over en længere årrække.

Højere fast takst og trappemodel

DANVA foreslår, at der indføres en højere fast takst, der afspejler, at ca. 80 procent af omkostningerne ved håndtering af spildevand er konstante. Samtidig bør der indføres en differentieret pris for afledning af spildevand, som fastsættes vha. en trappemodel.

Indførelse af et forhøjet fast bidrag og en trappemodel vil give en mere kostægte spildevandspris for store vandforbrugere og derfor må en følge af indførelse af disse modeller betyde, at anvendelse af det justerede betalingsprincip falder bort.

Regnbidrag

Betaling for afledning af regnvand skal fastsættes ud fra forureneren betaler princippet, hvor de omkostninger, der er forbundet med at transportere og eventuelt rense regnvand, skal betales af kunderne. Det nuværende vandafledningsbidrag bør opdeles i et spildevandsbidrag og et regnbidrag, hvor regnbidraget fastsættes, så det skaber incitament for den enkelte kunde til at begrænse eller helt undlade tilledning af regnvand til kloak.

Samtidig med at der indføres et regnbidrag, skal det være muligt at stille krav om, hvor regnvand afkobles fra kloaksystemet. Hvis regnvandsafkoblingen sker sporadisk uden sammenhæng med planlægningen af afløbssystemet, vil vi ikke opnå en samfundsøkonomisk gevinst ved de lokale løsninger. Afkoblingen af regnvand bør derfor kun ske, hvor det giver mening som alternativ til opgradering af afløbssystemet, og det skal være muligt at planlægge, hvor det skal ske.